

**SZUVERENITÁSVÉDELMI
HIVATAL**

JELENTÉS

A USAID-botrány magyarországi korrupciós szálai

2025. március 6.

JELENTÉS

A USAID-BOTRÁNY MAGYARORSZÁGI KORRUPCIÓS SZÁLAI

1. ÖSSZEFOGLALÓ

Az Egyesült Államok Nemzetközi Fejlesztési Ügynöksége (United States Agency for International Development - USAID) kifizetéseinek felfüggesztése kapcsán kiderült, hogy a kormányzati szervezet egy rendkívül bonyolult, többlépcsős, szerteágazó finanszírozási rendszert irányított, amelyben szerepet adott a vele szövetséges magántőkealapoknak is. A gépezetet a valós forrás és cél elrejtése érdekében építette ki és működtette.

A USAID a vele szövetséges magántőkealapokkal és más amerikai kormányzati és állami intézményekkel együttműködve osztott szét dollártízmilliárdokat szerte a világon. Az összegből nemcsak a hálózathoz kötődő politikai nyomásgyakorló aktivistacsoportok és médiavállalatok, hanem szélsőséges csoportok, terrorszervezetek is részesülhettek.

Az ügynökség nem a mindenkori amerikai kormányzat és a polgárok érdekei szerint tevékenykedett, hanem a Demokrata Párt és a hozzá kötődő üzleti körök, valamint a nemzetközi progresszív ideológiai tábor céljait szolgálta. Az általa irányított nemzetközi hálózatot megosztotta az Európai Bizottság támogatási rendszerével, a koordinációs feladatokat ellátó szervezeteinél összefolyt az amerikai és az európai adófizetők pénze.

A USAID 2021-ben meghirdette a Közép-Európa-programot, amely elsősorban Magyarországra és Lengyelországra fókuszált, de leginkább Magyarország került a célkeresztjébe. A négy témakörbe csoportosított program finanszírozása és forráselosztása a hálózat működésére jellemzően átláthatatlan, a róla szóló kommunikáció ködös és ellentmondásos. A források elosztásában együttműködő regionális és helyi szervezetektől elvárás volt, hogy rejtsek el a pénz eredetét.

A USAID magyarországi támogatásai közvetve és közvetlenül is elértek pártokhoz és politikusokhoz, valamint a támogatott politikai nyomásgyakorló szervezetek aktivitását ösztönözték.

JELENTÉS

A USAID-BOTRÁNY MAGYARORSZÁGI KORRUPCIÓS SZÁLAI

2. BEVEZETŐ

Donald Trump amerikai elnök 2025. január 20-án, a beiktatása napján egyik első határozatával felfüggesztette a USAID kifizetéseit. Azóta egyre több információ jelenik meg a nyilvánosságban az ügynökség valódi céljairól, a megvalósításukhoz bevetett eszközökről és mozgósított szervezetekről. Trump döntése olyan magyarországi programokra is hatással volt, amelyek mögött a USAID állt, de közvetlenül nem jelent meg donorként.

A USAID bonyolult finanszírozási struktúrát alakított ki a külföldi támogatások célba juttatására, amely sok esetben nem vagy csak nehezen visszakövethető. Az ügynökség nemzetközi alapítványok és forprofit vállalkozások hálózatát vonta be a forráselosztásba, hogy információs akadályt alkotva elfedjék az amerikai közpénzek útját. Ráadásul 2021 óta ezeken az elosztó központokon keresztül a USAID forrásai az uniós támogatásokkal is összefolytak. Mindenesetre az a narratíva, amely az ügynökséget humanitárius szervezetként állítja be, egyértelműen hamis. Az pedig már egy évtizede kiderült, hogy a USAID ellenőrzésével megbízott amerikai felügyelet kozmetikázza a jelentéseit, a kongresszusnak – és az adófizetőknek – tett elszámolása megbízhatatlan.¹

A Szuverenitásvédelmi Hivatal összegyűjtötte az előző hetekben a sajtóból megismert, valamint a saját kutatásai során feltárt, a USAID-hálózat magyarországi tevékenységére vonatkozó információkat.

Arról, hogy a USAID világszerte támogat szélsőséges szervezeteket, a kormányzati hatékonyságért felelős albizottság (DOGE) meghallgatásán² esett szó, amikor az amerikai érdekek közel-keleti érvényesítését szolgáló agytröszt, a Middle East Forum ügyvezető igazgatóját, Gregg Romant kérdezték. Roman beszélt a USAID és a Hamasz kapcsolatáról, illetve a táliboknak juttatott amerikai forrásokról – „hetente 40 millió dollár” – is tudomása van. Azt mondta továbbá, hogy az USA segélyeiből közvetve jutott a szomáliai al-Shabaabnak, a szudáni Hamza-hálózatnak, továbbá az Iszlám Dzsihadnak, a libanoni Hezbollahnak, az iraki Kataib Hezbollahnak, a szíriai Hajat Tahrír as-Sámnak és több tucat terrorszervezetnek.

Joe Biden elnök hivatali ideje alatt az amerikai adófizetők dollármilliói kerültek lengyelországi szervezetekhez, amelyek a pénzből a jobboldali kormány megbuktatásán dolgoztak. Nemcsak pénzforrást, hanem eszközöket is kaptak a cél eléréséhez. A USAID egy 2021-ben készített, Disinformation Primer (dezinformációs alapismeretek) elnevezésű belső doku-

¹ A USAID ellenőrzésével megbízott felügyeleti központ munkatársai már 2014-ben arról számoltak be a The Washington Post egy leplező cikkében, hogy az ügynökség tevékenységéről szóló 21 oldalas, számos kritikát megállapítást tartalmazó jelentésüket vezetőjük 9 oldalra vágta meg, törölve belőle a USAID-t kompromittáló részeket.

² Forrás: oversight.house.gov/release/hearing-wrap-up-america-first-foreign-aid-protects-u-s-interests-at-home-and-abroad

JELENTÉS

A USAID-BOTRÁNY MAGYARORSZÁGI KORRUPCIÓS SZÁLAI

mentumára hivatkoznak, amelyben a javasolt stratégiák között szerepel a nem kívánt tartalmak elnyomása a keresőmotorokban, valamint a tartalmak létrehozóinak a reklámbevételektől való megfosztása.³

³ Forrás: gazetapolska.pl/34456-tak-obalano-rzad-pis-za-pieniadze-z-zagranicy

3. A USAID KÖZÉP-EURÓPA-PROGRAMJA

A USAID segélyszervezetnek álcázta magát, de már a rendszerváltozás idején demokrácia-exportot végzett Magyarországon és a környező országokban. Ennek érdekében saját politikai nyomásgyakorló hálózatot épített, illetve olyan nemzetközi szervezetekkel működött együtt, amelyeknek van saját hasonló hálózatuk.

Az ügynökség – Joe Biden 2021-es elnöki beiktatása után indult – Közép-Európa-programjában (Central Europe Program – CEP) támogatott politikai nyomásgyakorlók azon dolgoztak, hogy destabilizálják a térségben azokat az országokat, amelyek kormánya az amerikai mélyállam megítélése szerint⁴ nem az amerikai érdekeknek megfelelően alakítja politikáját. A USAID azt állította a CEP-ről, hogy a demokratikus értékeket terjeszti és védi. A valóságban a programot végrehajtó politikai nyomásgyakorló szervezetek megrendelésre végezték a nemzeti kormányok politikájával ellentétes tevékenységüket. A globális-progresszív elit ideológiáját terjesztették, és megpróbálták lejáratni a kormánypártokat.

3.1. A USAID elindítja a Közép-Európa-programot

A USAID-val együttműködő, az ügynökség által fizetett elemzők az utóbbi években többször kijelentették, hogy a közép- és kelet-európai térség a világ leggyorsabban autokratizálódó régiójává vált, és nem felejtették el hangsúlyozni azt sem, hogy kizárólag a liberális demokratikus berendezkedés garantálhatja az országok biztonságát, az pedig állításuk szerint Lengyelországban, Magyarországon és Bulgáriában különösen nagy veszélyben van, ami globális kockázatokat gerjeszt.

A USAID látszólag erre reagálva jelentette be 2022. december 12-én, hogy új finanszírozási programot indított Közép-Európában „*az ellenálló demokratikus társadalmak pilléreinek, azaz a demokratikus intézményeknek, a civil társadalomnak és a független médiának a megerősítésére*”.⁵ A kezdeményezés szükségességét az ügynökség azzal indokolta, hogy megállapítása szerint „*az utóbbi években a demokratikus intézményeket aláásták néhány közép-európai országban,*⁶ *[...] a Biden–Harris-kormány pedig világossá tette, hogy a demokrácia megerősítése [...] alapvető fontosságú korunk példátlan kihívásainak kezeléséhez*”.⁷ A program indulásáról szóló közlemény-

⁴ Erre példa: Ágh Attila: „The Third Wave of Autocratization in East-Central Europe”. *Journal of Comparative Politics*, 22. évfolyam 2. szám, 2022. 72–87. oldal; Andrea Kendall-Taylor – Carisa Nietzsche: „Autocratization in Central Europe with Dan Kelemen and Freedom House’s Zselyke Csaky”. *Brussels Sprouts*, CNAS Transatlantic Security Program Washington DC. Forrás: cnas.org/publications/podcast/autocratization-in-central-europe-with-dan-kelemen-and-freedom-houses-zselyke-csaky; Hegedűs Dániel: „Central Europe’s Democrats Need to Learn from Each Other, Just Like Authoritarians Do”. The German Marshall Fund of the United States, 2021. november 17. Forrás: gmfus.org/news/central-europes-democrats-need-learn-each-other-just-authoritarians-do

⁵ USAID Announces Central Europe Program, Press Release, 2022. december 12.

⁶ Notice of Funding Opportunity (NOFO) – Request for Application (RFA), Number 7200AA22RFA00012, 2022. március 8., 5. oldal

⁷ USAID Announces Central Europe Program, Press Release, 2022. december 12.

JELENTÉS

A USAID-BOTRÁNY MAGYARORSZÁGI KORRUPCIÓS SZÁLAI

ben – amelyet az Egyesült Államok budapesti nagykövetségének honlapján is közzétettek – megtevesztő módon azt írták, hogy „*a finanszírozás [...] nem kötődik semmilyen párthoz sem az Egyesült Államokban, sem Magyarországon. A pénzeszközöket olyan helyi partnerek fogják kezelni, amelyek politikai hovatartozásra tekintet nélkül felmérték, hogyan lehet a legjobban kezelni a helyi kihívásokat Magyarországon. A program tartalmát a helyi partnerek dolgozzák ki*”.

A program névleges célja az volt, hogy segítse az amerikai kormányzat azon erőfeszítéseit, amelyek ellensúlyozhatják a „rosszindulatú külföldi befolyást”⁸ a térségben. Ha az Egyesült Államok kormányzata valóban ezt akarta volna elérni, akkor nem a magyarországi politikai nyomásgyakorlók rejtett módon finanszírozott hálózatát használja fel a „beavatkozáshoz”,⁹ hanem a katonai szövetségi rendszeren belül és a diplomáciai kapcsolatokon keresztül tesz lépéseket.

Valójában következtetni lehet a támogatások politikai céljaira, valamint azokra az eszközökre, amelyekkel a szervezet a vele szövetséges politikusok, pártok, médiumok és politikai nyomásgyakorlók törekvéseit segítette. Az amerikai szövetségi kormányzati költséket listázó adatbázis szándékosan elfedi, hogy kinek mire adott pénzt a USAID, de az ügynökség potenciális partnereinek szóló, még 2022. március 8-án közzétett felhívása¹⁰ leleplezi a CEP valódi céljait. A politikai nyomásgyakorlók és informális csoportok, médiaszereplők és influenszerek, ügyvédi és bírói közösségek mellett a program forrásaiból pártokat és „más demokratikus szereplőket” is támogattak, a politikai szereplők határon átnyúló együttműködését, valamint a nyomásgyakorlók közéleti folyamatokban való részvételét is segítették abból a célból, hogy „erősítsék a politikai versenyt”.¹¹ Ez az amerikai szervezeteknek a képzésen keresztül profilozásra, kompromittálásra és végső esetben beszervezésre teremtett lehetőséget.

Az együttműködő politikusoknak képzéseket, kommunikációs tréningeket is szerveztek, hogy fejlesszék előadói és tárgyalási készségeiket.¹² A dokumentum a program potenciális koordináló partnereit¹³ értesítette az újonnan nyíló lehetőségről, és előre leszögezte: az ügynökség által elvárt célok teljesülését a projekt önmagában nem szavatolhatja, a sikerhez szükség lesz Washington és Brüsszel diplomáciai beavatkozására is.

⁸ USAID, Notice of Funding Opportunity (NOFO) – Request for Application (RFA), Number 7200AA22RFA00012, 2022. március 8., 5. oldal.

⁹ A USAID potenciális partnereknek szóló felhívása konkrétan az „intervention” kifejezést használja.

¹⁰ Forrás: grants.gov/search-results-detail/338594

¹¹ USAID, NOFO #7200AA22RFA00012, 5–6. oldal.

¹² Attachment #2, Response to Questions, Notice of Funding Opportunity (NOFO) RFA Number 7200AA22RFA00012; Central Europe Program

¹³ A „koordináló partner” és a „programfelelős” kifejezéseket szinonimaként használjuk, mindkettő azokat a USAID-val közvetlenül szerződő nemzetközi partnereket jelöli, amelyek az ügynökséggel közösen határozzák meg a program egyes fejezeteinek fókuszát, majd ehhez mértén finomhangolják a USAID regionális stratégiáját. A programfelelősök (amelyek között profitorientált vállalatok és nemzetközi NGO-k is vannak) legtöbbször „köztes támogató szervezeteket” bízhatnak meg a források továbbosztásával. Ezeknek az országos vagy regionális hatókörű civil szervezeteknek, konzorciumoknak csak korlátozott beleszólásuk van abba, hogy kinek és mire adjanak pénzt. Megbízatusuk jobbára arra korlátozódik, hogy az évtizedek alatt kiépített nyomásgyakorló hálózat tagjainak továbbítsák a feladatokat és a megvalósításukhoz szükséges forrásokat.

A támogatási rendszert is eszerint alakították ki: a programfelelősöktől fokozott rugalmasságot és együttműködést vártak el, hogy akár menet közben – reagálva a 2022-es magyarországi és a 2023-as lengyelországi parlamenti választás, valamint a 2024-es európai parlamenti voksolás kimenetelére – felülírassák a finanszírozott tevékenységek és célszágok körét. A USAID ezért hangsúlyozta pályázati felhívásában, hogy a program célja nem a politikai nyomásgyakorló hálózat bővítése, hanem a már bejáratott – a brüsszeli érdekérvényesítési struktúrába beépült – szereplők minél hatékonyabb mozgósítása. Az ügynökség arra is felhívta a koordinálásért felelős partnerei figyelmét, hogy olyan köztes szervezetekkel szerződjenek, amelyek „a választások előtt, alatt és után”¹⁴ egymással, a velük azonos elveket, ideológiát képviselő pártokkal, valamint az európai uniós intézményekkel is koordinálni tudják tevékenységüket.

3.2. Kik szervezték a Közép-Európa-programot?

A USAID legutóbb 2022-ben készített az Amerikai Egyesült Államok külügyminisztériumával közös, négyéves stratégiai tervet¹⁵ és alkotott országokra lebontott stratégiát annak érdekében, hogy a két intézmény hatékonyan tudjon együttműködni az amerikai progresszív, globalista elit érdekeinek érvényesítésében.¹⁶ A stratégiaalkotást megkönnyítette, hogy a két intézmény, illetve a USAID köré épült nonprofit (és forprofit) szervezetek között nagy volt az átjárás, a mélyállam érdekeit hatékonyan képviselő hivatalnokok gyakran ültek át egyik szervezetből a másikba annak megfelelően, hogy éppen hol volt nagyobb szükség a szakértelmükre.

A Közép-Európa-program részleteit is ennek megfelelően alakították ki. A projekt előkészítését a külügy részéről az Uzra Zeya vezette Polgári Védelem, Demokrácia és Emberi Jogok Államtitkársága (Under Secretary for Civilian Security, Democracy, and Human Rights) fogta össze, a részletekért pedig az Erin M. Barclay vezette Demokrácia, Emberi Jogok és Munkaügyek Hivatala (Bureau of Democracy, Human Rights, and Labor), illetve az Európai és Eurázsiai Ügyek Hivatala (Bureau of European and Eurasian Affairs) felelt. Utóbbit a CEP indulásakor Karen Donfried európai és eurázsiai ügyekért felelős államtitkár vezette.¹⁷ Donfried Antony Blinken külügyminiszter főtanácsadója volt az európai ügyeket illetően. Donfried, mielőtt a Biden-kormányban vállalt tisztséget, 2014 és 2021 között a CEP megvalósításában közreműködő The German Marshall Fund of the United States¹⁸ (GMF) elnöke volt – s ekkor már

¹⁴ USAID, NOFO #7200AA22RFA00012, 14. oldal

¹⁵ U.S. Department of State & U.S. Agency for International Development, Joint Strategic Plan FY 2022-2026, 2022. március. Forrás: state.gov/wp-content/uploads/2022/03/Final-State-USAID-FY-2022-2026-Joint-Strategic-Plan_29MAR2022.pdf

¹⁶ Erről részletesen ír a külügyminisztérium a 2023-as pénzügyi elszámolásában: U.S. Department of State, Modernizing Diplomacy, Fiscal Year 2023 Agency Financial Report, 2023. november. Forrás: state.gov/wp-content/uploads/2023/12/DOS-FY2023-Agency-Financial-Report-508.pdf

¹⁷ Donfried a Harvard Kennedy School Belfer Centerének senior fellow-ja, szakmai életrajza megtalálható a szervezet honlapján: belfercenter.org/person/dr-karen-donfried, valamint a külügyminisztérium archívumában: 2009-2017.state.gov/s/p/fapb/185581.htm

¹⁸ A The German Marshall Fund of the United States az Egyesült Államokban bejegyzett nonprofit szervezet, amelyet 1972-ben a Német Szövetségi Köztársaság által felajánlott forrásokból hoztak létre. Az alapítvány feladata az volt, hogy transzatlanti együttműködést

másodszor dolgozott a szervezetnél. 2003 és 2005 között a külügyminisztériummal való kapcsolattartásért és az európai portfólió tervezéséért felelt, 2005 és 2010 között a GMF alelnöke volt. 2012 és 2014 között Barack Obama elnök Nemzetbiztonsági Tanácsának európai ügyekért felelős tagja, azt megelőzően a Nemzeti Hírszerzési Tanács tagja volt.

A USAID részéről az Európa és Eurázsia Hivatala (Bureau for Europe and Eurasia – EE),¹⁹ valamint a Fejlődés, Demokrácia és Innováció Hivatala (Bureau for Development, Democracy, and Innovation – DDI) vett részt a CEP előkészítésében. Utóbbi 2023-ban esett áldozatául a USAID-n belül gyakori szervezeti átalakításoknak, és Demokrácia, Emberi Jogok és Kormányzás Hivatala (Bureau for Democracy, Human Rights, and Governance – DRG) néven működött tovább,²⁰ átvéve a DDI feladatait. A USAID szervezeti struktúrájának szinte évente ismétlődő átszervezése csak még nehezebbé teszi a támogatások útjának feltárását, akadályozza a programok megvalósulásának ellenőrzését.

3.3. Magyarország a Közép-Európa-program fókuszában

A CEP leírása szerint a USAID együttműködő partnerein keresztül a helyi szervezeteknek nyújtott anyagi és szakmai támogatást Magyarországon, Bulgáriában, Csehországban, Horvátországban, Lengyelországban, Romániában, Szlovákiában, valamint Szlovéniában. A támogatásokat négy fejezetre osztották: (1) a politikai nyomásgyakorló szervezetek kapacitásainak növelése, (2) a „független média” erősítése, (3) a jogállamisági és antikorrupciós jogörképeségek fejlesztése és (4) a választási, illetve politikai folyamatokban való részvétel fokozása. Az ötévesre tervezett programra – amelynek az előkészítése a kongresszusi dokumentumok szerint már 2021 elején elkezdődött – a USAID hivatalosan 35 millió dollárt különített el. Ebből 10-10 milliót szánt az első és a második, 7,5-7,5 milliót a harmadik, illetve a negyedik fejezetre. A forrásokat nem egyenlően osztották el a nyolc ország között, ugyanis mindegyik fejezethez kiemelt célországokat határoztak meg: Magyarországot és Lengyelországot minden alprogramban a beavatkozások elsődleges célpontjaként tüntették fel, az első és a negyedik fejezet támogatásait pedig szinte kizárólag erre a két országra összpontosították. A program fókuszában azonban egyértelműen Magyarország állt, amit megerősít az a tény, hogy 2023. február 9-én – alig két hónappal a program indulásáról szóló hivatalos bejelentést

erősítendő ösztöndíjprogramokat szervezzen, közös kutatásokat finanszírozzon. A kilencvenes évek elején – eredeti szerepköréből kilépve – aktívan részt vett a közép- és kelet-európai országok civil szférájának alakításában, a régió politikai elitjének kiképzésében, az NGO-kból álló politikai nyomásgyakorló hálózat kiépítésében. A szervezet vezetője 2022-től – Karen Donfriedet váltva a poszton – Heather Conley volt, aki hivatalos életrajza szerint korábban a többek között a külügyminisztérium Közép-Európáért felelős helyettes államtitkáráként és az amerikai kormányzatot politikai-stratégiai tanácsokkal ellátó CSIS alelnökeként tevékenykedett.

¹⁹ Az EE vezetője a program indulásakor a tizenöt évnyi biztonságpolitikai tapasztalattal rendelkező Mark Simanovsky volt, aki 2007 és 2015 között a Pentagonban dolgozott. A USAID-ban betöltött pozíciója mellett a GMF tanácsadóként foglalkoztatta.

²⁰ A DRG vezetője Shannon Green volt, aki Barack Obama elnöksége idején a Nemzetbiztonsági Tanácsban töltött be tisztséget, és részt vett az elnök Stand With Civil Society programjának kidolgozásában. Donald Trump első elnöksége idején ő vezette a demokrata párti CSIS think tanket, ahol ekkor Heather Conley, a GMF későbbi elnöke is dolgozott.

követően – maga a USAID ügyvivője, Samantha Power utazott Budapestre,²¹ hogy az amerikai beavatkozás részleteiről egyeztessen a hálózat magyarországi koordinátoraival és főbb szereplőivel.²²

3.4. A Közép-Európa-program költségvetése

A USAID egymásnak ellentmondó nyilatkozatokat tett a CEP költségvetésével kapcsolatban. Samantha Power egy 2023-as szenátusi meghallgatáson arról beszélt, hogy az ügynökség 2021-ben 8 millió dollárt kapott a kongresszustól, majd még 7,5 milliót 2022-ben csak a program megvalósítására, amire a kongresszus öt év alatt összesen 20 milliót fordítana.²³ A CEP koordinátorainak a USAID közben azt kommunikálta, hogy a projektre 35 millió dollárt különítettek el. Az amerikai kormányzati weboldalakon a CEP-vel kapcsolatban csaknem 16 millió dollárnyi, közvetlenül a USAID-től származó kifizetést azonosítottunk 2022 és 2024 között. A CEP első fejezetének megvalósításához öt évre hivatalosan 6 389 705 dollárt különített el az ügynökség, amelyből 2024 végéig 4 389 705 dollárt juttattak a kedvezményezetteknek. A USAID 1,6 millió dollárt fizetett ki egy vagy több egyesült királyságbeli kedvezményezettnek a CEP médiatámogatási fejezetéhez kötődően a 3,6 millió dolláros keretből. A USAID további 2 291 654 dollárt fizetett ki a CEP jogállamisági fejezetében elkülönített 4 856 989 dolláros keretből. Végül 2 618 641 dollárt utaltak át egy vagy több lengyelországi kedvezményezettnek a program negyedik, választási aktivizmussal kapcsolatos fejezetéhez kötődően a hivatalosan 4 238 641 dolláros keretből. Bármennyire pazarló volt is a USAID gazdálkodása, bármennyire csalások tarkították a működését, feltételezhetjük, hogy a valóságban a program ötéves időtartama alatt a nyilvánosságra hozott összegeknél többet költöttek céljaik megvalósítására. Ezt a feltételezést erősíti az a tény is, hogy 2022 és 2024 között csak Magyarországra 9 millió dollárnyi forrás érkezett a USAID-programok finanszírozására²⁴ – jóval több, mint amennyit a program földrajzi és időkerete indokolt volna.

A hálózati személyek, szervezetek védelmében a USAID az utalások címzettjeinek rovatában minden esetben csak annyit tüntetett fel, hogy a pénzek „különbéle külföldi kedvezménye-

²¹ Forrás: hu.usembassy.gov/hu/news-administrator-samantha-power-to-travel-to-hungary/

²² Sajtóhírek szerint a USAID adminisztrátora már 2021-ben értesítette a politikai nyomásgyakorló hálózat magyarországi szereplőit a CEP indulásáról. A Transparency Internationallel közösen szervezett online fórumon Samantha Power beszélgetést folytatott a politikai nyomásgyakorló szervezetek aktivistáival, kormányzati szereplőkkel és „oknyomozó újságírókkal” is, „akik a korrupció elleni globális küzdelem frontvonalában állnak”. Power az új program részeként „azonnali támogatásáról biztosított több magyar civil szervezetet, köztük a Magyar Helsinki Bizottságot és az Amnesty International Magyarországot is”. Forrás: magyarnemzet.hu/belfold/2025/02/a-transparency-international-ismet-kielegitette-a-globalistak-elvarasait. A Magyar Nemzet szerint az Amnesty International Magyarország közel 20 ezer dollárt, azaz 7,5 millió forintot kapott egy 2019-ben induló kétéves oktatási programra, amelynek célja az volt, hogy növeljék a tudatos médiafogyasztást és az állampolgárok jogi ismereteit. Forrás: magyarnemzet.hu/belfold/2025/02/usa-id-soros-gyorgy-ahang-halozat-a-szombati-biroi-tuntetes-mogott

²³ Review of the Fiscal Year 2024, United States Agency for International Development Budget, S. HRG. 118–103, 2023. április 26.

²⁴ A USAID magyarországi programjainak támogatására a 2022-es pénzügyi évben 3,562 millió dollárt, a 2023-as pénzügyi évben 2,975 millió dollárt, a 2024-es pénzügyi évben pedig további 2,2 millió dollárt folyósított a hivatalos, kormányzati adatok szerint. Lásd: foreignassistance.gov.

A USAID-BOTRÁNY MAGYARORSZÁGI KORRUPCIÓS SZÁLAI

zetteknek” mentek, a céljuk pedig „a tengerentúli programokhoz nyújtott külföldi USAID-támogatás” volt.²⁵ Ez az átláthatatlanság nem csak a Magyarországra irányuló forrásokra volt jellemző – a USAID 2021 óta világszerte csaknem 460 millió dollárt osztott ki így.

3.5. A Közép-Európa-program nemzetközi koordinátorai

A USAID a program indítása előtt egyeztetett az amerikai kormányzati szereplőkkel, az Európai Bizottsággal, valamint a programban érintett országok amerikai követségeivel. A célországok kormányait, állami intézményeit azonban nem tájékoztatta a program céljairól, sem a beavatkozásokat koordináló vállalatok, alapítványok által alkalmazott eszközökről.²⁶

Az ügynökség végül a program első fejezetének („civil szervezetek kapacitásfejlesztése”) megvalósítására a The German Marshall Fund of the United States-szal szerződött, a második fejezet („médiafejlesztés”) koordinálását a Zinc Network Limitedre,²⁷ valamint az International Research & Exchanges Boardra (Irex)²⁸ bízta, a harmadik fejezet („jogállamisági watchdogképességek fejlesztése”) programfelelőse a Dexis Consulting Group,²⁹ illetve a GMF lett, a negyedik fejezetnek („civil politikai szerepvállalása”) pedig a National Democratic Institute³⁰ (NDI) volt a koordinátora.

Bár a program indulását hatalmas hírverés kísérte, a USAID erőfeszítést tett azért, hogy eltitkolja, mely szervezetekkel szerződött a CEP koordinálására. Sőt, a programfelelősöknek

²⁵ Vö.: usaspending.gov

²⁶ Attachment #2, Response to Questions, Notice of Funding Opportunity (NOFO) RFA Number 7200AA22FRA00012; Central Europe Program

²⁷ A Zinc Network Limited egy 2008 óta létező, londoni székhelyű vállalat, amelyet Camden Creative Ltd. néven alapított két magán-személy, Louis A. Brooke és Scott W. Brown. A cég jelenlegi igazgatója Robert S. Elliott. A Zinc Network Ltd. kommunikációs és technológiai megoldásokat kínál ügyfelei fejlesztési és biztonáspolitikai céljainak elérésére. A vállalat ügyfelei közé tartozik az Európai Bizottság, a brit és az amerikai kormány több minisztériuma, állami ügynöksége, így a USAID is; 2023 óta résztvevője az ENSZ Global Compact elnevezésű programjának, és korábban többször együttműködött az Open Society Foundations-szal is. Éves forgalma 2022-ben mintegy 10 millió font, 2023-ban pedig csaknem 12 millió font volt, nettó nyeresége ekkor meghaladta a 800 ezer fontot. A cégnek az Egyesült Államokban (Breakthrough Media Network Limited), Ausztráliában (Breakthrough Media Network Pty Limited), Lettországonban (SIA Zinc Network Limited), valamint Georgiában (Zinc Network LLC) vannak leányvállalatai.

²⁸ Az International Research & Exchanges Board egy 1968 óta létező, washingtoni központtal működő nemzetközi nonprofit szervezet. Több mint száz országban van jelen, partnereivel oktatási és fejlesztési feladatokban érdekelt. 2023-as költségvetése 155 millió dollár volt. A szervezet Magyarországon az Amerikai Egyesült Államok budapesti nagykövetségén keresztül koordinált Community Engagement Exchange Programmal van jelen. Az egyéves vezetőképző program több mint száz ország politikai nyomásgyakorló szervezeteinek képez 21 és 28 év közötti utánpótlást. Az Irex vezetőségében is számos korábban kormányzati feladatot ellátó tisztségviselőt, diplomatát, külügyminisztériumi dolgozót és USAID-tisztségviselőt találni. A USAID-botrány kirobbanása óta a tisztségviselők listáját eltávolították a szervezet honlapjáról.

²⁹ A Dexis Consulting Group az Egyesült Államokban bejegyzett szolgáltató vállalat, központja a Virginia állambeli Arlingtonban van. A céget Mihir Desai alapította 2001-ben Developing Economies X Information Systems néven; jelenleg is ő a vállalat elnök-vezérigazgatója. A Dexis 2010-ben szerződött először a USAID-val, 2015-ben az ügynökség az év kisvállalatának járó díjjal jutalmazta munkáját. Ekkor már az amerikai védelmi minisztériumnak, valamint az amerikai külügyminisztériumnak is dolgozott. A cég 2023-ban a USAID megbízásából végzett, több mint 75 országra kiterjedő – elsősorban jogállamisági, antikorrupciós, illetve gazdaságfejlesztési – projektjeit egy nemzetközi fejlesztési üzletágban egyesítette.

³⁰ A National Democratic Institute for International Affairs 1983-ban alapította az Egyesült Államok-kormány, nem sokkal azután, hogy létrehozták a hasonló célokat szolgáló National Endowment for Democracy-t. A szervezet a forrásait is elsősorban az Egyesült Államok külügyminisztériumától, a Demokrata Párthoz köthető alapítványoktól, a NED-től, illetve a Soros-féle OSF-től kapja. A szervezet politikai tevékenységet végez, de kizárólag az Egyesült Államok területén kívül. Az NDI elnöke a Közép-Európai-program indulásakor Thomas Andrew Daschle korábbi demokrata szenátor volt, az elnökhelyettese pedig Harriet C. Babbitt, aki négy éven át volt a USAID igazgatóhelyettese.

kikötötte: fenn kell tartaniuk a látszatot, hogy az amerikai kormánytól és az ügynökségtől függetlenül végzik tevékenységüket. Ennek érdekében indított a GMF saját közép-európai finanszírozási programot Engaging Central Europe (ECE) néven 2022-ben; ezért írt ki pályázatokat a Zinc Central Europe Media Program (CEMP) címen 2022 októberétől; ezért kezdett az NDI saját regionális projektet 2022 novemberében Central Europe Civic Engagement Project (CECEP) néven; és ezért lett a koordinátora a GMF európai leányszervezete, a Transatlantic Foundation (TF) az Európai Bizottság Polgárok, esélyegyenlőség, jogok és értékek (Citizens, Equality, Rights and Values – CERV) programján belül futó Proteus támogatási programnak.

Mindegyik projekt a veszélybe került közép-európai demokráciák megerősítését, az autokrata tendenciák elleni küzdelmet jelölte meg fő célkitűzéseként – ahogy a USAID eredeti programkiírása is. A CEP-fejezetek koordinátorai a USAID-t a projektek támogatójaként tüntették fel, nem pedig tevékenységük megrendelőjeként. A USAID látszólag nagy mozgásteret hagyott a programfelelősöknek a stratégia megalkotásában és a köztes támogató szervezetek kiválasztásában – valójában mind az előbbit, mind az utóbbit közvetlenül irányította, sőt a projekt végrehajtását is szorosan koordinálta Washingtonból. A USAID programjainak végrehajtásáért felelős koordinátorszervezetek más amerikai kormányzati forrásokból, amerikai magánalapítványoktól, sőt esetenként Brüsszeltől is kapnak forrásokat. Az NDI működéséhez szükséges tőkét az amerikai kormányzat és a Soros György-féle Nyílt Társadalom Alapítvány (Open Society Foundations – OSF) biztosítja. A GMF-et 2023-ban az OSF, a The Rockefeller Foundation és az Európai Bizottság több mint 1 millió dollárral segítette. A Zinc Network Limited 2019 és 2022 között 855 ezer dolláros támogatást kapott az amerikai védelmi minisztériumtól, majd 2022–2023-ban további 384 ezer dollárt az OSF-től. (Ezért is feltételezhető, hogy a USAID által megjelölt 35 millió dollárnál több pénzt csatornáztak a térségbe az amerikai mélyállam érdekeinek érvényesítésére.)

A regionális koordináció a programfelelősök európai leányvállalatain, kontinentális partnerein keresztül zajlott. A GMF ECE programjának lebonyolítását az amerikai alapítvány 2011-ben létrehozott európai leányalapítványára, a Transatlantic Foundationre bízta.³¹ A médiafejlesztési fejezetet vivő brit Zinc és amerikai Irex a csehországi Prague Civil Society Centre-rel³² lépett partnerségre, az NDI pedig a lengyelországi Institute of Public Affairs (IPA) nevű szervezettel társult.

³¹ A Belgiumban bejegyzett Transatlantic Foundation vélhetően csak névleg vezette a projektet, a GMF berlini irodájából az alapítvány közép-európai regionális igazgatója, Hegedűs Dániel irányíthatta. Hegedűs 2018 óta dolgozik a GMF-nél, korábban a Freedom House-nál és a Democracy Reporting Networknél is megfordult – utóbbi részvényesei között Szelényi Zsuzsanna is megtalálható.

³² A Prague Civil Society Center az amerikai kormányzati hatékonyságért felelős albizottság (DOGE) listáján is felbukkant, a szervezet neve mellett 32 millió dolláros összeg szerepel. A zömmel zárt és meghívásos pályázatokon keresztül médiaszereplőknek (átlagosan 54 000 eurót) és NGO-knak (átlagosan 35 000 eurót) mikrotámogatásokat nyújtó szervezet Kelet-Európa, Közép-Európa, Közép-Ázsia és a Kaukázus társadalmaiban aktív.

4. A USAID MAGYARORSZÁGI POLITIKAI NYOMÁSGYAKORLÓ HÁLÓZATA

A GMF magyarországi partnerei Az Emberség Erejével Cum Virtute Humanitatis Alapítvány és a Magyar Helsinki Bizottság,³³ a Zincé a Center for Sustainable Media³⁴ – valamint az Egyesült Államok budapesti nagykövetségén keresztül az Ökotárs és a Mérték Médiaelemző Műhely –, az NDI partnere pedig a DemNet Alapítvány, illetve a Vajda Violetta által vezetett NDI Hungary Nonprofit Kft. volt.

A Dexis nem regionális partnerszervezetekkel, hanem a térségből toborzott koordinátorokkal akarta lebonyolítani a USAID-program rá eső fejezetét. A projekt igazgatásával a Dexis-hez 2023 januárjában csatlakozó Jarábik Balázst bízták meg,³⁵ a magyarországi országkoordinátor pedig Bartha Dániel lett.³⁶ A Dexis és a USAID 2023-ban 28 655 116 forinttal segítette közvetlenül a Társaság a Szabadságjogokért Alapítvány (TASZ) „a jogállamiság visszaállítása”-ra tett országos erőfeszítését”. A támogatást a TASZ pécsi, debreceni és miskolci jelenlétének megerősítésére fordították.³⁷

4.1. A Közép-Európa-program első fejezete

A CEP első – politikai nyomásgyakorló szervezetek kapacitásnövelésére fókuszáló – fejezetét vezető GMF magyarországi koordináló partnere Az Emberség Erejével Alapítvány lett. A pécsi székhelyű szervezet 2025. február 3-án közölte, hogy Donald Trump amerikai elnök USAID-val kapcsolatos döntésére reagálva határozatlan időre felfüggeszti³⁸ „az európai értékek erősítése céljából” indított, Erősödő civil közösségek kapacitásfejlesztő program Katalizátor³⁹ és Inkubátor⁴⁰ elnevezésű alprogramjait. Az Emberség Erejével honlapján az Inkubátor-pályázatok támogatójaként nem tüntette fel a USAID-t, a Katalizátor-pályázatokat pedig a kiírás szerint az Európai Bizottság CERV-pályázati rendszerén belül indított Proteus programból finanszírozták.

³³ A Magyar Helsinki Bizottság is aláírta azt a több mint 60 politikai nyomásgyakorló szervezet által jegyzett nyílt levelet, amelyben az Európai Unió vezetőit arra szólítják fel, hogy vállalják magukra a USAID-források felfüggesztése miatt pénzszerűen lévő NGO-k támogatását. A Helsinki Bizottság saját bevallása szerint 2022–2023-ban több mint 33 millió forintot kapott közvetve a USAID-programból.

³⁴ A tanácsadó céget Erdélyi Péter, a 444 volt lapigazgatója alapította. A budapesti székhelyű vállalat a média alternatív finanszírozási lehetőségeit keresi, küldetése az európai támogatási környezet újraformálása. Szakmai segítséget nyújt a hozzá forduló médiaszereplőknek a támogatások elnyeréséhez.

³⁵ Nyilvánosan elérhető életrajza szerint a pozsonyi illetőségű Jarábik korábban pártok és politikai nyomásgyakorló szervezetek tanácsadójaként tevékenykedett, a Carnegie Endowment for International Peace ösztöndíjasa volt, az Ukrajnában tevékenykedő Pact Inc.-nél is dolgozott, valamint 2019 és 2022 között az Európai Unió ukrajnai missziójának politikai, elemzői és koordinátori hivatalát vezette.

³⁶ A USAID-botrány kipattanása óta Bartha Dániel a LinkedIn-profilján feltüntetett munkahelyei közül eltávolította a Dexis Consulting Groupot, ahol 2023-tól dolgozott. Az MCC Budapest Summit oldalán közzétett életrajza szerint 2006 és 2012 között az International Centre for Democratic Transitionnél (ICDT) dolgozott különböző pozíciókban, 2012-ben csatlakozott a Globsec Policy Institute-hoz, 2014 óta pedig a Centre for Euro-Atlantic Integration and Democracy (CEID) elnöke és igazgatója.

³⁷ Minderről bővebben a TASZ 2023-as pénzügyi beszámolójának 23. oldalán. Forrás: tasz.hu/wp-content/uploads/2024/05/Szoveges-beszamolok-2023.pdf

³⁸ Forrás: emberseg.hu/2025/02/felfuggesztjuk-az-inkubator-palyazatokat/

³⁹ Forrás: emberseg.hu/2023/09/indul-a-katalizator-uj-eck-palyazati-kiiras/

⁴⁰ Forrás: emberseg.hu/inkubator2025/

Az Emberség Erejével ebben a programban mostanáig több mint 365 millió forintot osztott szét 276 pályázó szervezet között⁴¹ azzal a kimondott céllal, hogy ellensúlyozza a politikai nyomásgyakorló szervezetek „finanszírozásának átpolitizáltságát, a párbeszéd és az érdekérvényesítés fokozatos ellehetetlenítését”.⁴² A programban szakmai és anyagi támogatást kínált a sikeres pályázóknak, és elvárta tőlük, hogy az általa megfogalmazott célokhoz igazítsák működésüket, szervezetüket integrálják a hálózatba. A finanszírozott csoportokat – éppen a hálózatosodást elősegítendő – más vidéki politikai nyomásgyakorló szervezetekkel (a debreceni Alternatív Közösségek Egyesületével, a miskolci Dialóg Egyesülettel, valamint a szegedi Motiváció Műhellyel) együttműködve választották ki.

Az Emberség Erejével Alapítvány tevékenysége is csak ebben a hálózati struktúrában értelmezhető: a szervezet egyike volt annak a tucatnyi politikai nyomásgyakorló csoportnak, amely az Alkotmánybíróságnál, valamint a strasbourgi Emberi Jogok Európai Bíróságánál is panasszal élt a külföldről támogatott szervezetek átláthatóságáról szóló törvény miatt.⁴³ Az Emberség Erejével nem véletlenül csatlakozott a kezdeményezéshez: 2017 és 2020 között évi több mint 100 millió forintot kapott a Nyílt Társadalom Alapítványtól – ebből a pénzből indította el az Erősödő civil közösségek programot is, amelyet 2023-tól már a GMF-en keresztül a USAID és az Európai Bizottság finanszírozott.

4.2. A Közép-Európa-program második fejezete

A CEP második – a „független média” erősítését célzó – fejezetében a magyarországi ellenzéki médiumoknak a USAID a Zinc Network által közvetlenül, az Amerikai Egyesült Államok budapesti nagykövetségén keresztül pedig közvetítők által – a 2023 októberében indított Szabad média pályázat révén – nyújtott támogatást. A Zinc közvetlenül támogatta az Átlátszó, a Direkt36 és a 444 működését, de ezeknek a támogatásoknak az értéke nem ismeretes. A 444 kiadója, a Magyar Jeti Zrt. saját bevallása szerint éves költségvetésének a 2–4 százalékát adta a „szakmai szervezeteken keresztül” kapott támogatás. A 444 gazdálkodását behatóan ismerve ez bizonyíthatóan nem igaz. Az Átlátszó főszerkesztője, Bodoky Tamás azt nyilatkozta, az utóbbi két évben a szerkesztőség bevételeinek 10-15 százaléka származott közvetve a USAID-tól.⁴⁴

⁴¹ A program utolsó két évében az alapítvány saját tájékoztatása szerint 64 millió forintot osztottak szét 93 pályázó szervezet között, 2025-ben további 23 millió forint (600 ezer dollár) állt volna rendelkezésükre.

⁴² Forrás: emberseg.hu/2023/09/indul-a-katalizator-uj-eck-palyazati-kiiras/

⁴³ Az Emberség Erejével Alapítvány 2020-ban 72 ezer eurónyi uniós támogatást utasított vissza, mert nem volt hajlandó igazolni, honnan származnak a bevételei. A szervezet ezután a TASZ és a Magyar Helsinki Bizottság segítségével beperelte az Erasmus+-pályázatokat elbíráló Tempus Közalapítványt hátrányos megkülönböztetés miatt. Az ellenzéki sajtóban nagy visszhangot kapó pert megnyerte, a bíróság a Tempus sérelemdíj fizetésére és nyilvános bocsánatkérésre kötelezte.

⁴⁴ Than Krisztina és Daria Sito-Sucic: „Eastern Europe’s media in the crosshairs after USAID funding freeze”, Reuters, 2025. február 13., reuters.com/world/europe/eastern-europes-media-crosshairs-after-usaid-funding-freeze-2025-02-13/

A USAID-BOTRÁNY MAGYARORSZÁGI KORRUPCIÓS SZÁLAI

A Szabad média pályázat koordinátorai a Mérték Médiaelemző Műhely és az Ökotárs Alapítvány voltak. A pályázat teljes keretösszegét nem ismerjük, de annyi bizonyos, hogy a USAID azt tervezte, 2025 tavaszáig, alig több mint egy éven belül csaknem 320 millió forinttal támogatja a magyarországi ellenzéki médiát. A 2024. januárban kihirdetett első pályázati körben csaknem 116 millió forintot osztottak ki tizenöt pályázó között.⁴⁵ A második körben a rendelkezésre álló 40 millió forintból több mint 30 millió forintot ítélték oda az ellenzéki média támogatására.⁴⁶ A USAID-források befagyasztása miatt a harmadik körben felajánlott 173 millió forinttól elesett a huszonhat nyertes szerkesztőség, illetve politikai nyomásgyakorló szervezet.⁴⁷

A magyar ellenzéki médiumokat 2022 és 2024 között nemcsak a USAID, illetve a vele partnerségre lépő szervezetek, hanem az Egyesült Államok külügyminisztériuma, illetve a minisztériummal együttműködő nonprofit és forprofit szervezetek is finanszírozták. A Telex akadémia újságíróképzést például 740 ezer dollárral támogatta az amerikai külügyhöz tartozó Demokrácia, Emberi Jogok és Munkaügyek Hivatala, amely a USAID Közép-Európa-programjának előkészítésében is részt vett.⁴⁸ Több tíz millió dollárt költött el az előző években a térségben az Internews nevű, kaliforniai székhelyű nonprofit szervezet is, amely 2022 végén jelentette be, hogy médiatámogatási programokat indít Magyarországon.⁴⁹ Az összegekből többek között a 444 üzemeltetője, a Magyar Jeti Zrt.⁵⁰ és a Weyer Balázs vezette Független Médiaközpont fenntartója, a Független Újságírók Alapítványa is részesült.⁵¹

⁴⁵ Finanszírozták a Magyar Hang (10 millió forint), az Átlátszó (10 millió forint), a Debreciner (10 millió forint), Borsod24, a Szol24 és a Szabolcs24 (együtt összesen 9,3 millió forint), valamint a Szabad Pécs (4 millió forint), a Greenfo (5 millió forint), a Klubrádió (5,1 millió forint), a Jelen hetilap (9,6 millió forint), a 444 (10 millió forint), a Qubit (6,5 millió forint), a Magyar Narancs (10 millió forint), Az Élet meg Minden podcast (3,4 millió forint), a Nyugat.hu (5 millió forint), a Tilos Rádió (10 millió forint) és a Telex (7,8 millió forint) kiadóinak tevékenységét.

⁴⁶ Támogatták az Élet és Irodalom (4,5 millió forint), a Fókusz Stúdió (5,2 millió forint), a Magyar Narancs (3,8 millió forint), a Szegeder (2,1 millió forint), az eNyugat.hu (5,2 millió forint), a Revizor Online (4,6 millió forint) és az Első Pesti Egyetemi Rádió (5 millió forint) szerkesztőségét.

⁴⁷ A kifizetések felfüggesztéséről az Egyesült Államok budapesti nagykövetsége levélben tájékoztatta a pályázat koordinátorait, az Ökotárs Alapítványt és a Mérték Médiaelemző Műhelyt. A nyertesek: a 444 (8,3 millió forint), az Alinda Edith-ed (6,9 millió forint), az Átlátszó (10 millió forint), a Balzac (5 millió forint), a Borsod24, a Szol24 és a Szabolcs24 (összesen 7 millió forint), a Családinet.hu (3,5 millió forint), a Debreciner (10,2 millió forint), a Fókusz Stúdió (5,9 millió forint), a G7 (7 millió forint), a Greenfo (6 millió forint), a Hallgató Magazin (3,6 millió forint), a Jelen (7 millió forint), a Kecsup (7 millió forint), a Klubrádió (10,5 millió forint), a Kispolgár (9,8 millió forint), a Magyar Hang (10,5 millió forint), a Nincs (2,3 millió forint), a Nyugat (7 millió forint), a Qubit (6 millió forint), a Revizor (6 millió forint), a Szegeder (3,7 millió forint), a Tilos Rádió (7 millió forint), a Hajdúsági Hallgatókért és Civilekért Egyesület (4,7 millió forint), a Nógrádi Grund Klubhálózat (6 millió forint), a Roma Sajtóközpont (5 millió forint), illetve a Transparency International Magyarország Alapítvány (7,1 millió forint).

⁴⁸ Forrás: magyarnemzet.hu/belfold/2025/02/444-hu-is-elbukta-az-amerikai-kormanyzati-penzeket

⁴⁹ Forrás: fuhu.hu/jon-az-internews-az-usa-eros-fuggetlen-mediatakar-magyarorszagon/

⁵⁰ Forrás: 444.hu/a-magyar-jeti-zrt-2023-as-gazdalkodasa

⁵¹ A Független Médiaközpont 2022-ben több mint 33 millió forintot kapott az Internewstól a szervezet saját pénzügyi mérlege és az Internews programbeszámolójának összevetése alapján. A Független Médiaközpont korábbi támogatói között a USAID is feltűnik.

4.3. A Közép-Európa-program harmadik fejezete

A GMF a rábízott pénzeket két fejezetre osztotta: a Central Europe – Building Resilience in Civil Societyre (CEBRICS) és a Proteusra.⁵² A politikai nyomásgyakorló szervezetek pénzügyi támogatását felölélő CEBRICS látszólag a Transatlantic Foundation saját projektjeként futott, a brüsszeli székhelyű szervezet csaknem 1,3 millió dollárt osztott ki az alprogramban csak 2023-ban. A CEP harmadik – jogállamisági – fejezetét megvalósító Proteus pályázatok már az Európai Bizottság CERV programjába illeszkedtek, így a GMF-től kapott pénzen túl a TF ebben az alprogramban közvetlen uniós források szétosztására is felhatalmazást kapott.

A washingtoni GMF ezáltal – további USAID-forrásokat a programba csatornázva – közvetlenül döntött több millió eurónyi uniós közpénz elosztásáról. Az Európai Bizottság így egyértelműen, bizonyíthatóan harmadik országból származó támogatásokat hívott be a saját finanszírozási rendszerébe, jogi védettséget és teljes fedést nyújtva az amerikai nyomásgyakorlás érdekeinek.

2023–2024-ben a GMF összesen 4,5 millió dollárnyi USAID-támogatást osztott ki a programjaiban, ebből 1,5 millió dollárt Magyarországon.⁵³ A pénzből a Fővárosi Önkormányzatnak is jutott, amiért otthont adott a GMF által szervezett Budapest Forumnak, ahol a külföldről finanszírozott magyarországi ellenzéki pártok és támogatóik találkoztak. A főváros 2021 óta együttműködik a USAID által közvetlenül is segített politikai nyomásgyakorló szervezetekkel. Az Ökotárs Alapítvány, a Civil Kollégium Alapítvány, a NIOK, a TASZ és az Amnesty International Magyarország is helyet kapott azokban munkacsoportokban (Zöld Budapest, Esélyteremtő Budapest, Nyitott Budapest), amelyek tanácsokkal látják el a városházát.

Karácsony Gergely főpolgármester volt főtanácsadója, Korányi Dávid a USAID-források felfüggesztése után a Time magazinban arról írt, hogy az ügynökség által finanszírozott szervezeti hálózat „több mint hatvan éve az amerikai érdekek első számú védelmezője”, majd a szervezetet alapító John F. Kennedy elnököt idézve hozzátette: a USAID megszűnésével az USA „saját biztonságát veszélyeztetné, a jólétét fenyegetné”. Korányi erre hivatkozva felszólította az állami és önkormányzati vezetőket, valamint az állampolgárokat, hogy járuljanak hozzá a hálózat megmentéséhez. Korányi 2010-ben a GMF Marshall Memorial Fellowship-ösztöndíjasa volt, a 2022-ben általa alapított Action for Democracy nevű szervezet – amely a Nemzeti Információs Központ 2022-es magyarországi parlamenti választásról szóló jelentése⁵⁴ szerint tiltott kampányfinanszírozást, ezzel a választásba való külföldi beavatkozást valósított meg – közvetlenül is részesült USAID-támogatásban.

⁵² Protecting EU Values and Fundamental Rights through Public Participation and Civil Society Assistance in Central Europe (Proteus). Forrás: ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/projects-details/43251589/101091627/CERV

⁵³ Ehhez társultak a Proteus programba becsatornázott uniós források.

⁵⁴ Nemzeti Információs Központ: Összefoglaló jelentés – A 2022. évi magyarországi országgyűlési választások külföldi befolyásolása, 2023. június 21. Forrás: parlament.hu/documents/129803/64121212/%C3%96sszefoglal%C3%B3_jelent%C3%A9s_A_2022_%C3%A9vi_moi_ogyi_v%C3%A1laszt%C3%A1sok_k%C3%BClf_bef.pdf

A GMF programjából kapott pénzt a választásra szerveződő aktivistacsoport, a Számoljuk Együtt Mozgalom is, amelyről Márki-Zay Péter, a 2022-es parlamenti voksolás ellenzéki miniszterelnök-jelöltje úgy nyilatkozott: „*a Számoljuk Együtt az gyakorlatilag a mienk*”. A szervezet a szavazatszámításra toborzott önkénteseket, akiknek zavart kellett volna kelteniük a választás tisztaságával kapcsolatban. Az aktivisták és a velük együttműködő Unhack Democracy nevű szervezet kommunikációjának az amerikai kormányzati pénzekből részesülő Szabad Európa⁵⁵ adott platformot. Az újság több cikkben taglalta, hogy az „önkéntes szavazatszámítók” milyen választási visszaélésekkel szembesültek. A Szabad Európa a hírek szerint már februárban leépítésbe kezdett.

4.4. A Közép-Európa-program negyedik fejezete

Az NDI a rendelkezésre álló adatok alapján 2023-ban összesen 82 millió dollárt kapott a USAID-tól programjai megvalósítására, amelyből mindössze 18 millió dollárt osztott tovább; ebből 385 ezer dollár jutott a közép-európai kedvezményezetteknek, vélhetőleg a CEP negyedik – választási, illetve politikai folyamatokban való részvétel fokozására szolgáló – fejezetében. Az NDI magyarországi koordináló partnere a DemNet Demokratikus Jogok Fejlesztéséért Alapítvány volt. A DemNet az NDI lengyelországi partnerével, a varsói Institute of Public Affairs-szel együtt szervezte azokat a konferenciákat, amelyeken a USAID Közép-Európa-programjában közreműködő szervezetek stratégiaalkotása zajlott. A résztvevők a 2020-as szlovákiai és a 2023-as lengyelországi választás tapasztalatait próbálták a magyarországi helyzetre vetíteni, ismereteket cseréltek arról, hogyan kellene mobilizálni az ellenzéki szavazókat, illetve miként lehetne még inkább megosztani a magyar társadalmat ahhoz, hogy az új politikai alternatívaként bemutatott Tisza Párt támogatottságát növelni tudják.

A magyarországi ellenzéki pártok a USAID-tól érkező támogatásokon túl más forrásból származó amerikai közpénzekből is részesültek. Peter Marocco, az amerikai külügyminisztérium Külföldi Segélyezési Irodájának (Office of Foreign Assistance) újonnan kinevezett vezetője Azbej Tristan magyar államtitkárral folytatott washingtoni megbeszélésén elmondta: Joe Biden elnöksége idején 7,4 millió dollárral támogatták amerikai közpénzből – részben a USAID forrásaiból – az ellenzéki pártok kampányát.⁵⁶

⁵⁵ A Szabad Európa működését a U. S. Agency for Global Media nevű, az amerikai kormányzathoz tartozó szervezet végzi 1950 óta.

⁵⁶ Náray Balázs: „Azbej Tristan: a Trump-adminisztráció ígéretet tett azon támogatási programok leállítására, amelyekkel az elmúlt években magyarországi belügyekbe próbáltak beavatkozni”, *MTI*, 2025. február 7.

Az amerikai közpénzek útja a magyarországi politikai nyomásgyakorló szervezetekhez

AMERIKAI KORMÁNYZATI FORRÁSOK

KÖZPÉNZBŐL „MAGÁNPÉNZ”

KÜLFÖLDI PÉNZBŐL „HAZAI PÉNZ”

POLITIKAI NYOMÁSGYAKORLÁS ÉS PROPAGANDA

